

משקין בית השלחין פרק ראשון מועד קטן ב.

עין משפט
גר מצוה

א א מיי פ"ז מהלכות
יו"ט הלכה ג ופ"א
מהלכות שמיטה הלכה ח
סגמנ לאוין עה ועשין דרבען
ג טושי"ע שם ס"י מקלן
סעיף א:
ב ב מיי פ"ז מהלכות יו"ט
שם טושי"ע שם סעיף ב:
ג ג מיי פ"ח מהלכות יו"ט
הלכה ג טושי"ע שם סעיף
ה:
ד ד מיי פ"ח מהלכות
שמיטה הלכה ט:
ה ה מיי פ"ח מהלכות
יו"ט הלכה ג טושי"ע
שם סעיף ו:
ו ו מיי שם פ"ז הלכה י
טושי"ע שם ס"י מקמנ
סעיף ג:
ז ז מיי שם טושי"ע שם
סעיף א:
ח ח מיי פ"ז מהלכות יו"ט
הלכה יא:
ט ט מיי שם הלכה ג
טושי"ע שם ס"י מקלן
סעיף א:
י י מיי שם טושי"ע שם
סעיף א:

משקין בית השלחין. שדה שאינה מסתפקת צמי גשמים ור"ק להשקותה תמיד ואם אין משקין אותה תדיר נפסדת והלכך משקין אותה צבוה"מ ומשום פסידה שרו ליה רבנן כדאמרין צב' אין דורשין (תגובה דף י"ט. ושם) תניא אידך ששם ימיים תאכל מנאות וציוס השביעי ענרת לה' אלהיך מה שביעי עזור אף ששה עזורים אי מה שביעי עזור מכל מלאכה אף כל ששה עזורים נכל מלאכה תלמוד לומר השביעי ה"א יתירא השביעי עזור מכל מלאכה ואין הששה עזורים מכל מלאכה הא לא מסרין הכמוצ אלא לחכמים ללמדך איזה יום אסור ואיזה יום מותר איזו מלאכה אסורה ואיזו מלאכה מותרת:

וחוטטין אותה. שאם נתמלא הזור מותר לחטוט להעמיקו שהעפר מיחמו אכל לחופרה בתחילה שהקרקע קשה לא משום דאיכא טירחא יתירא:

ומציינין ע"ה טירחא: דליכא טירחא: **ויוצאין ע"ה** הכלאים. מנהו הוא ללכת כדאמרין גזמ' ולא דמי להני אחרני דקמני ומתקנין דהאי חובה הוא כדמוכח בגמרא: **ע"ה** ויגע. למא למיס כדכתיב (ה' הרוימי נפש עיפה וימייה לא): **מאן תנא פסידא אין.** משום דאשכחן לקמן דרבי מאיר פליגי עלה דמתני' והאי סתם מתניתין לא אמיא אלביה כשאר סתמי משום הכי קצביי הש"ס מאן תנא:

מושביין אמת המים בו' שאם יש שם מים תחת אילן זה יכול לנוסכס צמועד תחת אילן אחר משום דאילן כצית השלחין דמי וצריכין למיס טפי ויהא דמנא מושבין ולא תנא משקין אורחא דמילתא קמני דענין ע"ה בן אמר רבי אילנות: **יתר ע"ה** בן אמר רבי יהודה. עוד היה מתמיר יותר אפילו צצית השלחין קא אסר להפנות משום דהו טירחא יתירא:

לגינתו ולחורבתו. של צית השלחין גינה מקום זעום מורכב מקום שמרנו אילנותיו ומרשו זרעו ונטעו ושמה הוא ר"ק למיס יותר ולא זו אף זו קמני אי נמי מרצ צימו ועשאו גינה וצריכה מים תדיר יותר משאר צית השלחין ומשום דאיכא טירחא יתירא לא:

לרבי אליעזר הרווחה דלא טירחא במקום פסידא מי שמעת ליה אלא אמר רב פפא הא מני רבי יהודה היא דתניא (ה' מעיין היוצא בתחילה משקין ממנו אפילו שדה בית הבעל דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר ב' אין משקין אלא שדה בית השלחין שחרבה רבי אלעזר בן עזריה אומר לא כך ולא כך יתר על כן אמר רבי יהודה לא יפנה אדם אמת המים וישקה לגינתו ולחורבתו בחולו של מועד מאי חרבה אילימא חרבה ממש למה לי דמושקי לה (ה' אמר אב"י שחרבה ממעיין זה ויצא לה מעיין אחר רבי אלעזר בן עזריה אומר לא כך ולא כך לא שנא חרב מעיינה ולא שנא לא חרב מעיינה מעיין שיצא בתחילה לא וממאי דלמא עד כאן לא קאמר רבי יהודה בית השלחין אין בית הבעל לא אלא מעיין שיצא בתחילה דלמא

משקין בית השלחין צמועד. שדה שהיא עומדת צמר ור"ק להשקותה תמיד משקין אותה אפילו צמולו של מועד לפי שהוא לו הפסד גדול אם אינו משקה אותה ודבר של הפסד התירו חכמים לטרוח צו צמולו של מועד כמו שאנו מולאין במסכת חגיגה (דף י"ח.) דכתיב (דברים טו) ששת ימים תאכל מנאות וציוס השביעי ענרת לה' אלהיך מה שביעי עזור צבוה"מ מלאכה אף ששה עזורים צבוה"מ מלאכה אי מה שביעי עזור צכל מלאכה אף ששה עזורים צכל מלאכה תלמוד לומר השביעי שביעי עזור צכל מלאכה הא לא מסרין הכמוצ אלא לחכמים לומר לך איזו מלאכה אסורה צבוה"מ ואי זו מותרת ומלאכה שיט צה הפסד אם אינו עושה אותה כגון להשקות צית השלחין התיירו חכמים: **וצבוה"מ.** מפרש בגמרא: **ממעין שיצא** בתחילה. דעכשוי מתחיל לצבוה"מ שעדיין לא החזיקה דרכה: **צין ממעיין** שלא יצא בתחילה. אלא מעיין נוצע מומן מרובה: **אלא לא ממי גשמים.** משום דליח ציה טירחא יתירא כדמפרש בגמרא: **גב' דאסי לאינפולי.** הקרקע שקצבה דעדיין לא החזיקה דרכה: **צמולו של מועד** ולא חיישין דלמא נפיל ואילו וטרח טירחא יתירא: **מעין** שאל יצא בתחילה. שדבר החזיק דרכו: **מיצעא.** דמשקה ממנו צמולו של מועד: **צים הצעל.** שדה הוא צעמק ואינו ר"ק להשקותה ואין צה הפסד אם אין משקה אותה: **קא משמע** לן. מתניתין דמני צין ממעיין שאל יצא בתחילה: **צים השלחין אין צים הצעל.** אפילו ממעיין שאל יצא בתחילה לא: (י' גיטלה. וה"א מתחלף צבוה"מ: **מאן תנא.** דמתני' דפסידה שרי לטיטרה צה צבוה"מ כגון צית השלחין: **הרווחה** לא. כגון צית הצעל דלסור להשקותה מאחר שאין צה הפסד שאין ר"ק להשקותה אלא הרווחה דמילתא לשויה אפלי מרפי: **אפילו במקום פסידא מיטרה** לא טריחין. דקמני מתניתין אכל לא מני גשמים כו' משום דליח ציה טירחא: **מושבין המים מאילן לאילן.** צמולו של מועד אס' יש מים תחת אילן אחד עושין דרך קטן מאילן לאילן כדי שימשכו המים מאילן זה לאילן אחר: (י' לא ישקה אם היטה כולה צצית הצעל קמייירי דהרווחה היא. אלמא דהרווחה דמילתא אסר ר' אליעזר: **אילימא חרבה ממש.** שנעשה צור למא לי למשקה להיהא דהא אין לה תקנה לעולם: **שחרבה ממעיין** זה ויאל לה מעיין אחר. שחרב מעיינה שרגילה לשמות ממנו דמיון כרגילה לשמות אי לא משקה לה עכשוי אית ליה פסידא יתירא אפילו הכי לא שרי ר' יהודה אלא ממעיין שיצא לה דלאו טירחא הוא אכל מי גשמים ומי קילון דטירחא הוא לא שרי אפילו צצית השלחין ועוד חזינן דקאמר רבי יהודה לא יפנה (ה' מים כו' אלמא דלא שרי ר' יהודה טירחא יתירא אלמא מתני' ר' יהודה היא דהא רכז"ע ל"ש מרצ מעיינה ממעיין שיצא לה בתחילה וי"ש לא מרצ מריוויהו אסר: דלמא

(ח) וי"ע פש"י לקמן ד"ה עוביות. (ג) וראה פ"ט מש"ס לקמן ה"א. (א) וי"ע העירך בערך שנה ה' דכתיב והוא ע"ה (ב) וראה ס"ה מרובו והוא משלחין. (ד) לקמן וי"ע. (ה) וי"ע פ"ח מהלכות יו"ט. (ו) וי"ע פ"ח מהלכות יו"ט. (ז) וי"ע פ"ח מהלכות יו"ט. (ח) וי"ע פ"ח מהלכות יו"ט. (ט) וי"ע פ"ח מהלכות יו"ט. (י) וי"ע פ"ח מהלכות יו"ט. ופ"ה עיפה למיס לא מנא צבוה"מ עין מו"ט.

תורה אור השלם

1. אשר קרך בדרך וצובך קר כל הנחשלים אחריו ואתה ע"ה קצב ולא יצא אלהים דברים כה יח אלהים לא יבעל בחור בתולה יבעלך בדרך ומשוש יתן על פכה ישיש ע"ה אלקה: ישישו ס"ב

הגהות הב"ח

(א) תנא ומתקנין אה קלקולי המים. י"ב ע"י פ"ט פ"ח ע"ה ע"ה: (ב) שם ואת מקוואות המים ועשין: (ג) גמ' דמשקי לה ואמר אבי שחרבה כו' לא מרצ מעיינה ממעיין שאל בתחילה: (ד) רש"י ד"ה שלא דמשקי לה ואמר אבי שחרבה כו' לא מרצ מעיינה ממעיין שאל בתחילה: (ה) ר"ה שחרבה כו' דקארי' לא יפנה אדם אמת המים כו' אלמא וכו' ל"ש מרצ מעיינה וכו' לא חרב תריוויהו אסר ממעיין שאל לה בתחילה כו' והס"ד:

גליון הש"ס

מתני' ובשביעית בין מעיין עין לקמן דף י' ע"ב מוס' ד"ה מרביעין:

מוסף רש"י

עוביות. עגול סביב כמו (מעטע טי). עג עגה ועמד כמכוס (קטן ד'): או: גומת (חזקין מא). לאסוף שם מים להשקות הגבן (ברכות ו.). ומציינין את הקברות. עושין סומים על הקברות כדיר כדלמא מרובה (צ"ק ט). של קברות כדיר דחור כעצמות. כדי שלא יכלו אולי תרומה לטס (קטן ה.). מושבין את המים מאילן לאילן. דהו קטנה צית השלחין. דפסידא יתירא איכא (קטן ו.).

רבינו הגנאל

משקין בית השלחין במועד ובשביעית, בין ממעין שיצא בתחילה ובין ממעין כו'. ומקשינן ומהו לומר ממעין שיצא בתחילה, דחיישין דלמא אתי לאינפולי כדאמר ר' יהודה משקין ממעין שדבר יצא ונתקן ועמד מיבעיא, ופרקינן איצטרך לאשמועינן דאפי' ממעין ישן דליכא חששא דלמא נפיל ובני ליה. [אין משקין אלא צית השלחין, שהן נטעין ורבי ליה אמת משקין, שיהיו כדומהגומי והוא ע"ה, משלח. אבל בית הבעל, שכבר גדל והשריש שרישם בקרקע, כמו כדכתיב והולידה והצמיחה. בין ממעין שיצא בתחילה ובין ממעין שאל יצא בתחילה אין משקין שדה הבעל. ואמרין, מאן תנא דחייש לאפסידא דבית השלחין כו' שלא יפסידו ויבשו והתיר השקתם, ואפי' הכי לא התיר אלא דבר שאין בו טורח, אבל להשקות ממי יעקב היא, דתנן ר' אליעזר בן יעקב אומר מושבין מים מאילן לאילן אבל לא ישקה את כל השדה. ודחינן, אימור דשמעת לר' אליעזר דלא שרי, הרווחה מוקמינן ליה וישקה את כל השדה, אבל שלא להטריח במקום שיש פסידא מי שמעת ליה. ובא רב פפא ואוקמה לר' יהודה, דחני אין משקין ממעין היוצא בתחילה אלא שדה בית השלחין שחרבה. ומקשינן אי חרבה למה לי השקאה, אלא מאי חרבה דקתני, חרב מתחילה ויצא לה מעין אחר בתחלה.